

Staro-skandinavski „skaut“ (got. skauts ali skaut) je tedaj = „schofs“ (schooss), ter izhaja očitno iz istega korena, kakor staroslov. СКОУТЬ (skut'), bolg. „skut“, „skutnik“, srb.-hrv. „skut“ (skuto¹)... namreč iz sanskrskega (Sanskrit): sku = kriti (tegere, decken, be-decken). Glej Mikl. „Rad.“ str. 81 in „Lexic.“ 1862 do 1865 str. 852; na str. 1136 pa čitaš, da je istega korena lat. „scutum“ (der Schild, štít, ščit).

Znamenito je, da se je spremenil „skaut“ v severno-frizovskem jeziku tudi v „skût.“ Gl. Diefenb. II. 240 pod „ndfrs.“ (Dal. prih.)

Slovansko slovstvo.

Knjige akademije jugoslavenske.

Jako marljiva akademija jugoslavenska je ravno-kar izdala:

30. knjigo „Rada“ svojega, katera obsega sledeče članke: O ženskih karakterih u naših narodnih pjesmah. Od Janka Jurkovića. — Ustroj i gojitba cvieća. Od dra. Josipa Šlossera viteza Klekovskoga. — O kmetstvu po srbskom uobičajnom pravu, po ustanovoma Dušanova zakonika i po statutima dalmatinskih gradova. Od dra. Božidara Petranovića. — Borba južnih Slovena za državnu neodvisnost u XI. veku. Od dra. Fr. Račkoga. — Uzroci oledjivanja sad jedne sada druge zemaljske polutke. Od dra. Gj. Pilara. — Dr. Božidar Petranović. Nekrolog od dra. Fr. Račkoga. — Književne obznane. Novije publikacije o Koperniku. Od J. Torbara. — Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti početkom g. 1875. — Izvodi iz zapisnika jugoslavenske akademije. — Poklonjene knjige jugoslavenskoj akademiji.

S pomočjo sl. akademije pa je prišel na svetlo:

„Opis jugoslavenskih novaca“ od profesora Sime Ljubića.

Obširna in s slikami novcev okinčana, povestničarom in osobito še numismatikom vrlo zanimiva knjiga kaže novce (denarje) Bulgarske (počenši od Vladimira Boriševića 885—888), — novce Srbske (počenši od Vladislava I. 1234—1241) do leta 1380, in novce Bosanske (počenši od Stjepana Kotramanića okoli leta 1290—1313), — skupaj novcev zlatih 2, srebrnih 4671, bakrenih 26. — Na prodaj ima to knjigo vseučilišna knjigarna Fr. Zupana v Zagrebu.

Mnogovrstne novice.

Koliko ljudi je za steklino umrlo od leta 1851--1874.

(Po časniku „Statist. Monatschrift.“)

Na Štajarskem od 1851. do 1855. l. 10; od 1856. do 1860. leta 3; od 1861. do 1865. leta 5; od 1866. do 1870. leta 4; od 1871. do 1873. leta 5; — na Koroškem od 1851. do 1855. leta 5; od 1856. do 1860. leta 1; od 1861. do 1865. leta 2; od 1866. do 1870. leta 5; — na Kranjskem od 1851. do 1855. leta 9; od 1856. do 1860. leta 2; od 1861. do 1865. leta 1; od 1866. do 1870. leta 3; od 1871. do 1873. leta 8; — na Primorskem od 1851. do 1855. leta 13; od 1856. do 1860. leta 2; od 1861. do 1865. leta 6; od 1866. do 1870. leta 5; od 1871. do 1873. leta 22.

skovano je pa menda po nemški besedi. O različnih pomenih besede „krilo“ še pozneje kaj. Pis.

¹) Kakor pravijo trde Slovenke tuji „kiklji“ lepo po naše „krilo“, tako jej velé hrv. Slovenke po Varaždinski in Križevski županiji... „skuto“, (n). To mi je povedal mladi nadopolni pisatelj hrvatski, g. Kostrenčić. Prim. Mažur. Užar. pod „Rock“. Šulek piše „skute“, Weiberrock. Pis.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

V 3. seji 19. aprila je deželni glavar naznanil, da vlada stavbenega reda, katerega je deželni zbor sklenil vlani, ni potrdila; izročil se je ta red gospodarskemu odseku vnovič v prevdarek; potem je naznanil, da je vlada poslala načrt postave, kako je na meter-sko mero in utež predevati tiste mere in uteži, ki so v deželnih zdaj veljavnih postavah; tudi ta predloga se je izročil gospodarskemu odseku. Dalje so se dotičnim odsekom izročile različne peticije, izmed katerih omenimo danes prošnjo Javorske občine nad Škofjokloko za podporo pogorelcev na Vovči, prošnjo dramatičnega društva za podporo, prošnjo Št. Vidske občine nad Ljubljano zavolj podpore za šolo, prošnjo Starološkega župana Moharja gledé dovozne ceste do kolodvora, prošnjo občin Col in Podkraj gledé uravnave mitnine na Hruševski cesti, prošnjo občine Col za odpravo mitnine na Colu, prošnjo Jerneja Globočnika iz Mošenj za odpis dohodnine od mostu v Globokem, prošnjo občin Vipavskega okraja za vpeljavo pregledovalnega vojaškega nabora v Vipavi namesto v Postojni.

Dr. pl. Schrey je predlagal načrt postave, po kateri naj bi se učiteljice na ljudskih šolah plačevale tako kakor učitelji, vtemeljeval bode ta predlog v prihodnji seji. — Potem se je potrdila volitev g. Pet. Grasselli-a za deželnega poslanca v občinskem volilnem okraji Postojna-Senožeče-Bistrica-Planina Lož. — Potrdil se je potem proračun vino- in sadjerejske šole na Slapu za leto 1876 (potrebščina 6609 gold., zaklada 3515 gold., primanjka 3094 gold., katera je pokriti iz deželno-kulturnega zaklada), — in računski sklep iste šole za leto 1874 (dohodki 7470 gold. 85½ kr., stroški 7407 gold. 72½ kr.). — Še nekatere druge predloge deželnega odbora so se izročile dotičnim odsekom, o katerih pa poročali bomo, kedar se rešile bodo. — Konečno so se volili v šolski odsek: Deschmann (načelnik), Obreza (namestnik), vitez Gariholdi (perovodja), dr. Bleiweis, vitez Langer, Kotnik, dr. Razlag; in gospodarski odsek se je pomnožil še za 2 uda, namreč Kotnik in dr. Schrey.

Deželni zbor Štajarski.

Dr. Vošnjak je interpeliral vlado zarad zaprek pri volilnem redu. Pri premembi opravičnega reda je bilo tudi sklenjeno, da se sme odgovorom na interpelacije pripeti debata. Dozdaj to ni bilo dovoljeno. Vladnemu zastopniku ta sklep ni po volji, rekel je, da to je dovoljeno le v državnem zboru. Najbrže se vlada boji takih razgovorov. Celjski poslanec je interpeliral zarad vravnanja Savine, ki je zelo potrebno. Tedaj so tudi tu interpelacije najvažnejše dogodbe. — Vlada je ponujala že drugi pot postavo o konjedercih, pa zbor je ne mara, zato jo je tudi zdaj odložil.

V 3. seji 8. t. m. se je po predlogu g. Hermana, ki je poročeval v imenu deželnega odbora, dovolilo, da zamorejo trgi: Arnež, Mahrenberg in št. Lenart v Slov. goricah 2 gold. dače pobirati od svojih pesov, kujžekov in ščenet. Na dalje bode v Mahrenbergu 10 gold., v št. Pavlu pri Priboldu 15 gold. plačal vsak, kateri hoče ondi kot srenjčan sprejet biti. Okrajnemu zastopu v Štanjcu se je dovolilo ljudem naložiti 40% okrajne naklade. Res, trda daca! Kmetske srenje, dozda združene z Lipniškim trgovom, so prosile za razdruženje. Gosp. Herman je prošnjo podpiral — zastonj. Liberalna večina je z 22 proti 20 glasom prošnjo odložila.

V 4. seji 9. t. m. so se volili razni odbori, katerim so se dotične stvari v pretresovanje izročile. Slovenske poslance imamo: g. Hermana v odboru za srenjske zadeve, dr. Srneca za šolske, dr. Dominkuša za gospodarske stvari, dr. Vošnjaka za deželni proračun.

Deželni zbor Koroški.

Vlada je predložila postavo o metrični meri in vagi in o vravnanji bregov reke Zilje. Posebne važnosti je bila tudi interpelacija poslanca Petriča do vlade, ali ne bi hotela čakati z rubljenjem za davke do jeseni? Vladni zastopnik na to ni naravnost odgovoril, temveč izrekel, da se bo to zgodilo tam, kjer je huda sila in da se bo ozir jemal na mnenje županov. — Poslanec Einspieler je pred volitvijo odsekov izrekel željo, naj bi se v posamezne odseke volili poslanci iz vseh skupin (vélicege posestva, mest in kmetijskih občin). A vkljub temu so sestavili odseke po svojem, tako da ni noben slovensk poslanec v kak odsek voljen.

Deželni zbor Tirolski.

Poslanec Greuter je stavil predlog, da se odslej tudi kaplanom ali duhovnim pomočnikom sploh dá pravica za deželni zbor voliti in voljenim biti; to pravico so jim „liberalci“ dozdej pridržavali.

Deželni zbor Poreški

je lotil se cestne postave in tudi postave o nadzorstvu ljudskih šol. Čudno, da zadnja postava pride še le v tem zborovanju na vrsto.

Naši dopisi.

V Gorici 17. aprila. — Preteklo nedeljo (11. t. m.) se je bilo razneslo po Gorici, da se je prikazala v Selu pri Batujah (na Ipavskem) „phylloxera vastatrix“. Brž se je odpravila od tu komisija tje gori preiskavat, kaj in kako je. Našla je komisija res neke živalice na trtah pod lubom, ki pa niso znana ameriškanska trtna uš, ktera se nahaja le na korenikah. Zaželka v Selu je čez 1 milimeter dolga in siva; phylloxera pa je rumenkasta in se s prostim očesom ne vidi. Komisija ni mogla vedeti, je li tista živalica (v Selu) nova, ali že od prej znana in popisana. Trte, na katerih se je ona zaželka zapazila, res hirajo, toda — kakor se zdi — iz družih vzrokov, in ne zavoljo omenjene živalice; korenike so zdrave. V prvo so kmetje novo živalico zapazili 19. marca t. l. Tako smo tedaj za zdaj strahú rešeni! — Dne 13. t. m. je imelo naše mestno starešinstvo sejo, v kateri se je podelilo g. grofu Francu Coronini-u, deželnemu glavarju, častno meščanstvo, in to — razen družih zaslug — zato, ker je on bil prvi, ki je sprožil misel, da naj bi deželni odbor in mestni zastop povabil cesarja v Gorico. V tisti seji bi se bila imela tudi oddati služba municipijskega tajnika. Prosil je za-njo glasovati g. Favetti, nekdanj voditelj našega mesta, pozneje pregnan, potlej pomiloščen in poslednja leta tukaj živeč. On že dalje časa v izredni službi pri magistratu administrovati pomaga, sosebnost odkar tajnika ni. Mnogi so za gotovo pričakovali, da postane F. spet tajnik, vsi pa smo bili radovedni, kako bo ž njim. Te dni pa je „L' Isonzo“ prinesel novico, da je g. F. prošnjo nazaj vzel, ker je župan, gosp. Perinello, na to silil. Silil pa ga je župan umakniti se zato, ker mu je vlada tako velela. „Isonzo“ pravi, da bode o tej zadevi jasno in glasno govoril. Tako ostane magistrat še nekaj časa brez tajnika. — Zarad te in družih reči je g. župan P. zgubil

zaupanje liberalcev; klerikalcev ni že tako nikdar na svoji strani imel. In tako je verjetno, da tudi njemu v kratkem svojo resničnost usili pregovor: Sic transit gloria mundi. Med družimi znamenji, da županove akcije padajo, bilo je v poslednji seji tudi to, da so mnogi njegovi nasveti padli. Hotel je med drugim, da naj bi se detišnice s pomnoženo zalogo spremenile v Fröbel-nove vrte, in sicer v spomin cesarjeve nazočnosti v Gorici 4. aprila t. l. Ker se je pokazalo, da ni bila ta stvar še dobro prevdarjena, izročili so jo šolskemu in finančnemu odseku v nadaljno pretresovanje. — 13. in 14. t. m. smo imeli spet zimsko vreme. Po prvem prav poletnem grmenji in po poletni plohi dežja je začela pihati mrzla burja. In še dobro, da je bila; če ne, imeli bi bili slano, ki bi bila cvetočim drevesom in pa detelji zeló škodila. — Pretekli teden je nek upokojen stotnik (G.) zavoljo neozdravljive bolezni v Sočo skočil; našli ga niso še. — Deželni nadzornik za srednje šole na Primorskem, g. Ern. Gnad, v prvo tukajšnji srednji šoli obiskuje. — Tukajšnje Werdenberško šolsko poslopje (eno najlepših iz starših časov), v katerem sta gimnazij in vadnica z izobraževališčem, bodo še to poletje začeli širiti. Stroški bodo znašali menda okoli 80 tisuč gold. Novo poslopje zavzame neki ves prostor poleg ribjega trga in tako — z Bogom lepi razgled iz sedanjih šol, z Bogom botanični vrt! — Naš deželni zbor ni imel po začetni seji nobene druge več in tudi ne vem, kedaj se k 2. seji snide.

S Koroškega 17. apr. (*Lepe besede, družega nič!*) Radovali smo se, da je bilo v Celovcu osnovano posebno sodišče za Slovence. Al kako naglo se nam je ta radost spremenila v veliko žalost, celó v nevoljo! Kaj pomaga namreč, če so sodniki slovenskega jezika zmožni, če pa pri državnem pravdnistvu ni nikogar, ki bi slovenski znal! Dozdej je bil pač namestnik državnega pravdnika, g. Ferd. Steiner, slovenščine zmožen, al zdaj, ko je premeščen v Gradec, in je na njegovo mesto prišel trd nemec, — kaj bo pa zdaj? Ali se bo zopet s tolmači, predstavljavci vkvarjalo? Vsak človek vé, kako slab, kako nepopolen je skoro vsak prevod iz enega jezika v družega, zlasti pa pri sodnijah, kjer se navadno kar celi stavki preskakujejo in si predstavljavec niti s posameznimi besedami, za katere v drugem jeziku ne najde naglo pravega izraza, niti s pomenom vsega stavka glave ne beli, če bi bil tudi po vsem zmožen; vsak tudi vé, kolika krivica se ravno tu lahko godí, ako se kak izrek napačno razumi. Koroška je vsaj po dobri tretjini slovenska dežela, tedaj bi moral po pravici že v državnem pravdnistvu, obstoječem iz treh udov, najmanj eden biti rojen Slovenec, kateremu bi bile posebnosti tega jezika dobro znane. Vrh tega izhajajo v Celovcu trije slovenski časopisi, kateri morajo hoditi državnemu pravdnistvu v cenzuro. Kdo jih bo bral, če nobeden izmed trojice ne ume slovenski? Morda kak predstavljavec, ki njihovega zadržaja še razumel ne bo, za katerega bo pa vendar le prav po nepotrebnem država denar tje metala? „Pa morda ni bilo nobenega Slovenca za to mesto“, mi bo kdo ugovarjal. Kaj še! Iz zanesljivega vira mi je znano, da je oglasilo se več rojenih Slovencev za to mesto, pa je vendar le trd nemec tje prišel. Ravno to pa mora vsacega Slovenca jeziti, da tako počenjajo le z nami, z nobenim drugim narodom ne. Ali se to ne pravi: nas nalašč hujskati? Človek bi jeze skipel, če kaj tacega sliši. Sodišče slovensko, državno pravdnistvo pa nemško, ki ne razumi niti sodnika, niti zatoženca. Ali ni to narobe svet? Se ne sliši, kakor da bi se hoteli s Koroških Slovencev norca delati? Tedaj lepe besede, — družega nič!